

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду број 792/1 од 23. 3. 2023. године, а у складу са чланом 65 и 74 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 39 и 40 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, именовани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор редовног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Средњовековна књижевност. После детаљног увида у приспелу документацију на конкурс објављен у листу *Послови*, бр. 1034, од 5. 4. 2023. године, Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за избор редовног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Средњовековна књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду пријавио се један кандидат – др Зорица Витић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду. Кандидат је поднео сву неопходну документацију.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Лични подаци

Зорица С. Витић, рођена 25. јула 1965. у Београду; електронска адреса: zvitic@fil.bg.ac.rs; zv2207@gmail.com.

Подаци о досадашњем образовању

1990: Дипломирала 29. јануара на Филолошком факултету Универзитета у Београду, студијска група: Југословенске књижевности и општа књижевност (просечна оцена: 9,25), дипломски рад: „*Апокриф о Гостољубљу Аврамовом*“ у српској рукописној традицији.

1997: 10. јуна одбранила на Филолошком факултету Универзитета у Београду магистарски рад: „*Житије светог Антонија*“ у српској рукописној традицији.

2010: 10. новембра одбранила на Филолошком факултету Универзитета у Београду докторску дисертацију: „*Житије св. Панкратија Тавроменијског*“ у српској рукописној традицији.

Професионална каријера

1993–1998: асистент-приправник на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Катедра за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима, предмет: Средњовековна књижевност.

1998–2011: асистент на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Катедра за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима, предмет: Средњовековна књижевност.

2011–2016: доцент на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Катедра за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима, предмет: Средњовековна књижевност.

2016: изабрана у звање ванредног професора, ужа научна област Српска књижевност, предмет: Средњовековна књижевност.

2021: реизабрана у звање ванредног професора, ужа научна област Српска књижевност, предмет: Средњовековна књижевност.

НАСТАВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

На Филолошком факултету Зорица Витић на основним академским студијама држи наставу на обавезним предметима *Средњовековна књижевност* (студијске групе 01 и 05), *Историја средњовековне књижевности* (студијска група 06), као и на изборним предметима *Историја српске књижевности II* и *Проучавање књижевног дела I: Поетика жанра старе српске књижевности*. Учествоје и на изборним курсевима *Културноисторијски контекст старих књижевности* и *Класици српске књижевности*. На мастер студијама задужена је за предмет *Преводна књижевност у контексту старе српске књижевности*. На докторским академским студијама З. Витић предаје *Методологију проучавања старијих српских књижевности*, а од 2023. године и предмет *Словенска преводна хагиографија*. Поред извођења наставе, ангажује се и на редовним консултацијама са студентима основних, мастер и докторских студија.

Просечна оцена о вредновању педагошког рада за све предмете које З. Витић предаје износи 4,77 (в. анкете у прилогу).

СТРУЧНО-ПРОФЕСИОНАЛНИ ДОПРИНОС

Др Зорица Витић била је ментор и члан комисија бројних завршних и мастер радова, а ментор је докторских дисертација следећих кандидата:

-Јован Лазаревић – „Методички приступ тумачењу Светог писма Новог завета у настави“. Докторска дисертација одбрањена је 28. априла 2021. године.

-Данијел Дојчиновић – тема одобрена 2019 („*Надгробно слово Василију Великом Григорија Назијанског (Богослова): нови превод према најстаријим српским преписима*“).

- Настасија Перић – тема одобрена 21. фебруара 2023 („*Апокрифна дела апостола Томе у српском рукописном наслеђу*“).

- Теодора Бојовић-Красић – тема одобрена априла 2023. („*Поетика висина у српској житијној књижевности*“).

Председавала је двема комисијама за одбрану докторске дисертације:

- Јана Ђунисијевић – „Драгутин Костић као проучавалац српске средњовековне књижевности“ (дисертација одбрањена 24. септембра 2021);

- Ксенија Миловановић – „Књижевно дело патријарха Данила III (Бањског) у рукописном наслеђу“ (дисертација одбрањена 19. септембра 2022).

- Ирена Плаовић – „Реторичко наслеђе српског средњовековља: слова и похвале“ (дисертација одбрањена 7. априла 2023).

Изабрана је за председника комисије за преглед и оцену докторске дисертације Милоша Живковића (фебруара 2023).

Такође је председник или члан комисије за одобрење теме и израду следећих докторских дисертација:

- Миланка Убипарип – тема одобрена 2017,
- Милена Давидовић – тема одобрена 2019,
- Александра Ивановић – тема одобрена 2023.

Од 1996. до 2000. учествовала је у раду на научноистраживачком пројекту Министарства науке *Српска средњовековна уметничка проза и поезија*, а од 1999. године, у оквиру Лабораторије за експерименталну психологију Филозофског факултета у Београду, сарађује на пројекту *Фреквенцијски речник српског језика од 12. до 18. века*. Досад је у издању „Службеног гласника“ објављено осам томова фреквенцијских речника, чији корпус претежно чине српска средњовековна житија, а у припреми су још три, која обухватају језик старих српских повеља и писама. Од јануара 2022. сарађује на пројекту *Concepts of Nationalism and Patriotism in Serbian Political Discourse: Medieval, Modern, Contemporary* (CoNatPat) који је Фонд за науку Министарства просвете, науке и технолошког развоја прихватио у оквиру конкурса *Идеје*.

Зорица Витић је рецензент научних часописа *Књижевне историје*, *Иницијала (Часописа за средњовековне студије)*, *Филолошких студија* (међународног славистичког часописа из подручја хуманистичких наука), те *Лицеума: Часописа за студије књижевности и културе*, који издају Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитет у Крагујевцу, као и зборника радова са међународног Научног састанка слависта у Вукове дане. Поред тога, писала је рецензије и за неколике тематске зборнике: *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних*, 2, тематски зборник, ур. Љ. Бајић, Београд, Савез славистичких друштава Србије, 2016; *Српско писано наслеђе и историја средњовековне Босне и Хума Наслеђе и стварање*, ур. З. Никитовић, Источно Сарајево: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци 2018; *Свети Ђурило–Свети Сава (869–1219–2019)*, ур. Ј. Радић, В. Савић, Београд, Институт за српски језик САНУ, 2019; *Jezik, književnost, kontekst*, ур. V. Лорић, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 2020.

Цитираност: 51 хетероцитат (в. у прилогу).

Учешће на научним скуповима:

1998. 28. међународни Научни састанак слависта у Вукове дане, *Хиландар у осам векова српске књижевности*, 15–20. септембар 1998.

2010. 39. међународни Научни састанак слависта у Вукове дане, *Књижевност и култура*, 9–12. септембар 2010.

2011. Међународна научна конференција *Дечани у светлу археографских истраживања*, Београд, Народна библиотека Србије, 24–25. новембар 2011.

2014. Међународна научна конференција *Дигиталне библиотеке и дигитални архиви*, Београд, Филолошки факултет, 7. и 8. април 2014. године.

Од избора у звање ванредног професора:

2018. XVI међународни конгрес слависта, Београд, 20– 26. август 2018.

2018. Међународни научни скуп *Осам векова аутокефалије Српске православне цркве (1219–2019). Историјско, богословско и културно наслеђе*, Београд, Православни богословски факултет, 10–14. децембар 2018.

2019. Пленарно излагање на међународној научној конференцији *Дигитална хуманистика и словенско културно наслеђе*, Београд, Филолошки факултет, 6–7. мај 2019.

2019. Дани српског духовног преображења XXVII, *Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности XI*, Народна библиотека „Ресавска школа“, Деспотовац, 20–21. август 2019.

2019. 49. међународни Научни састанак слависта у Вукове дане, *Савина Српска архиепископија (1219–2019) – осам векова развоја српске писмености и духовности*, Београд, 12–16. септембар 2019.

2021. Научни скуп „Наслеђе и идентитет(и)“, 3– 5. децембар 2021. године, Филолошки факултет Универзитета у Бањалуци.

2022. Округли сто „Снови, пророчанства и измењена стања свести у фолклорним жанровима“, Институт за књижевност и уметност, Београд, 4. новембар 2022.

ДОПРИНОС АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Од настанка едиције „*Patrologia Slavica*“ (2012, издавач: Архив Руске емиграције у Бриселу), замишљене да се у њој издају споменици старословенске хришћанске писмености, З. Витић је укључена у рад редакцијског савета, који чине научници из Бугарске, Руске Федерације и Србије, а досад је у овој едицији објављено пет књига.

У више наврата учествовала је на годишњем Републичком зимском семинару за наставнике и професоре српског језика и књижевности, а у септембру 2018. и 2022. године на Филолошком факултету одржала је предавања страним студентима славистике у оквиру Скупа слависта (*Семинар српског језика, књижевности и културе*).

У мају 2021. године изабрана је за члана Комисије за праћење и унапређење квалитета наставе на Филолошком факултету у Београду.

Била је позвана да говори на представљању јубиларних *Десетих казивања о Светој Гори Атонској*, које је у САНУ организовало Друштво пријатеља Свете Горе (март 2020). На позив истог Друштва одржала је предавање „Свети Петар Атонски и Хиландар“ 25. новембра 2021.

САРАДЊА СА ДРУГИМ ВИСОКОШКОЛСКИМ, НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИМ УСТАНОВАМА, УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ ИЛИ УМЕТНОСТИ

З. Витић била је члан комисије за избор у звање на Филолошком факултету Универзитета у Бањалуци (кандидат Данијел Дојчиновић, фебруар 2020). На Филозофском факултету у Београду 23. фебруара 2022. учествовала је у комисији за одбрану предлога теме докторске дисертације „Дигитална обрада средњовековне рукописне грађе и изградња дигиталних архива: српски случај “ кандидата Јулије Поповић. У Центру за теорију и историју Филозофског факултета Универзитета у Београду одржала је 23. марта 2023. предавање „Самодржавно отачаство Светог Саве (према јеромонаху Доментијану и Теодосију Хиландарцу)“ у оквиру циклуса предавања „Концепти национализма и патриотизма у српском политичком дискурсу – средњи век, нови век, савремено доба“.

Укључена је и у рад на инвентарисању и описивању рукописне заоставштине (рукописи и штампане књиге XIV–XVII века) манастира Гомионице (за потребе научне монографије о овом манастиру).

БИБЛИОГРАФИЈА ПРОФ. ДР ЗОРИЦЕ ВИТИЋ

I До избора у звање ванредног професора (до 2016)

Монографске публикације:

1. *Антологија старе српске поезије*, Београд, Народна књига–Алфа, 2003, 306 стр. ISBN 86-331-0928-X
2. *Антологија старе српске поезије*, Београд, Политика, Народна књига, 2005, 296 стр. ISBN 86-331-1859-9
3. „*Житије светог Панкратија Тавроменијског*“ у српској рукописној традицији. *Студија и издање*, Филолошки факултет, Београд 2014, 419 стр. ISBN 978-86-6153-249-8
4. „*Житије светог Антонија Великог*“ према српским средњовековним рукописима, Чигоја штампа, Београд 2015, 216 стр. ISBN 978-86-531-0163-3

Студије и чланци:

5. *Молитве пред Четворојеванђељем Архива Српске Академије наука и уметности број 149*, Археографски прилози 10/11, Београд 1988–89, 107–113.
6. *Петковићеви одломци јеванђеља из друге половине тринаестог века*, Археографски прилози 13, Београд 1991, 263–285.
7. *Апокриф о Гостољубљу Аврамовом у српском рукописном наслеђу*, Археографски прилози 14, Београд 1992, 67–104.
8. Зорица Витић-Недељковић, *Песма смрти (Рукопис бр. 17 Патријаршијске библиотеке)*, Књижевна историја XXVII/95, Београд 1995, 113–123.

9. Зорица Витић-Недељковић, *Демонска искушења у Теодосијевом „Житију св. Петра Коришког“*, Научни састанак слависта у Вукове дане 28/1, Београд 1999, 143–153.
10. Зорица Витић-Недељковић, *„Житије светог Антонија“ у српској рукописној традицији*, Археографски прилози 21, Београд 1999, 37–131.
11. Ђорђе Трифуновић, Зорица Витић, *Житије краља Драгутина, у манастиву Теоктиста*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. XLVII, св. 1, Нови Сад 1999, 117–141.
12. *Попис објављених радова Ђорђа Трифуновића. У: Словенско средњовековно наслеђе* (Зборник посвећен Ђорђу Трифуновићу), Београд 2002, 9–33.
13. *О два преписивачким грешкама у најстаријим српскословенским књижевним текстовима, У: Словенско средњовековно наслеђе* (Зборник посвећен Ђорђу Трифуновићу), Београд 2002, 109–115.
14. *Доментијан: Житије светог Симеона и Житије светог Саве* (фреквенцијски речник), Београд : Институт за експерименталну фонетику и патологију говора, Лабораторија за експерименталну психологију Филозофског факултета у Београду, 2003. (Штампано у ограниченом броју примерака за научну употребу.)
15. *Теодосије Хиландарац: Житије светог Саве* (фреквенцијски речник), Београд : Институт за експерименталну фонетику и патологију говора, Лабораторија за експерименталну психологију Филозофског факултета у Београду, 2004. (Штампано у ограниченом броју примерака за научну употребу.)
16. *Именик места и личности у Житију. У: Константин Философ и његов Живот Стефана Лазаревића, деспота српскога* (фототипско издање), Лио, Горњи Милановац 2004, 033–046. ISBN 86-83697-26-6
17. *Преводи Презвитера Јована на Светој Гори Атонској*, Пета казивања о Светој Гори, Београд: Просвета, Друштво пријатеља Свете Горе Атонске: САНУ, Византолошки институт, 2007, 35–48.
18. Ђорђе Костић, *Квантитативни опис структуре српског језика*, књ. 1–3, *Српски језик од XII до XVIII века*, Доментијан, *Живот светог Симеона и Живот светог Саве*, I–III, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2009 (900+1058+1143 стр.) [стручни сарадник З. Витић].

19. *Датирање средњовековних рукописа*, Школска библиотека и настава језика и књижевности, Књ. 1, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2010, стр. 107–116.
20. *Стари словенски превод „Житија светог Панкратија Тавроменијског“ као културно-историјски посредник*, Научни састанак слависта у Вукове дане 39/2, Београд 2010, стр. 25–32.
21. Ђорђе Костић, *Квантитативни опис структуре српског језика*, књ. 4, *Српски језик од XII до XVIII века*, Теодосије Хиландарац, *Живот светог Саве*, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2010, 1249 стр. [са Владаном Тријићем и Радмилом Ковачевић]
22. Ђорђе Костић, *Квантитативни опис структуре српског језика*, књ. 5–6, *Српски језик од XII до XVIII века*, Архиепископ Данило II, *Животи краљева и архиепископа српских*, I–II, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2010 (909+824 стр.). [са Владаном Тријићем и Радмилом Ковачевић]
23. *Текст „Житија светог Антонија“ према српским преписима*, Археографски прилози 31–32, Београд 2009–2010, стр. 269–343. <https://nb.rs/arheografski-prilozi/>
24. Ђорђе Костић, *Квантитативни опис структуре српског језика*, књ. 7–8, *Српски језик од XII до XVIII века*, *Житија, канон, хронике*, I–II, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2012 (1505+1416 стр.). [са Владаном Тријићем и Радмилом Ковачевић]
25. *Демонска искушења у Теодосијевом „Житију св. Петра Коришког“*. У: Стефан Првовенчани, Доментијан, Теодосије, приредила Љиљана Јухас-Георгиевска, Антологијска едиција Десет векова српске књижевности, књига 2, Издавачки центар Матице српске, Нови Сад 2012, стр. 417–425.
26. *Дечански и Грачанички препис „Житија светог Антонија“*. У: Дечани у светлу археографских истраживања, *Зборник радова*, уредник Татјана Суботин-Голубовић, Народна библиотека Србије, Београд 2012, 149–156.
27. *Преписи старог словенског превода „Житија св. Панкратија Тавроменијског“*, Археографски прилози 34, Београд 2013, 7–23.
28. Александар Костић, Зорица Витић, *Софтверска апликација за претрагу и анализу српских средњовековних текстова*. У: *Дигиталне библиотеке и*

дигитални архиви. Међународна научна конференција, 7. и 8. април 2014. године, Београд, Нови Сад. *Зборник резимеа*, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд 2013, 55–58.

29. Зорица Витић, Александар Костић, *Специфични захтеви анотације српскословенског у оквиру Електронског корпуса српског језика*. У: *Дигиталне библиотеке и дигитални архиви*. Међународна научна конференција, 7. и 8. април 2014. године, Београд, Нови Сад. *Зборник резимеа*, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд 2013, 133–136.
30. *Нови препис „Песме смрти“ из XVII века*, Прилози за књижевност, језик историју и фолклор, књ. LXXX, Београд 2014, 149–159.
31. *Софијски препис „Повести о Акиру премудром“*, Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској, бр. 4–5, 2014–2015, Бања Лука 2015, 229–253.
32. Александар Костић, Зорица Витић, *Софтверска апликација за претрагу и анализу српских средњовековних текстова*. У: *Дигиталне библиотеке и дигитални архиви*. Уредници: проф. др Александра Вранеш, проф. др Љиљана Марковић, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд 2015, 303–313.
33. Зорица Витић, Александар Костић, *Специфични захтеви анотације српскословенског у оквиру Електронског корпуса српског језика*. У: *Дигиталне библиотеке и дигитални архиви*. Уредници: проф. др Александра Вранеш, проф. др Љиљана Марковић, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд 2015, 315–323.

Прикази и критике:

34. „Н. Goldblatt, *The Church Slavonic Language Question in the 14th and 15th Centuries: Constantine Kostenecki's Skazanie iz'javljeno o pismenex*, in: *Aspects of the Slavic Language Question*, vol. I, edd. R. Picchio & N. Goldblatt, New Haven, 1984, pp. 67–98“, Прилози за КЈИФ 55–56 (1989-90), Београд 1992, 161–162.
35. „Нове три књиге у серији *Стара српска књижевност (Списи о Косову; Списи Димитрија Кантакузина и Владислава Граматика; Патријарх Пајсије, Сабрани списи)*“, Књижевност и језик 1–2, Београд 1994, 112–113.
36. „Почеци српске књижевности (Ђорђе Трифуновић, *Стара српска књижевност. Основе*, Београд 1994)“, Књижевна реч 454–455, Београд 1995, VI.
37. „Сведочанства српских ходочасника (Томислав Јовановић: *Света земља у српској књижевности од XIII до краја XVIII века*. Београд: Чигоја штампа, 2007)“, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским

књижевностима: Посвећено успомени на проф. др Новицу Петковића, Филолошки факултет Универзитета у Београду, год. IV, 2008, 357–359.

38. *Летопис манастира Марче и Лепавине. Изворни текст и превод.* Приредио Томислав Јовановић, Музеј Српске православне цркве, Музеј Српске православне цркве Епархије Загребачко-љубљанске, Београд 2013, 155 стр, Прилози за књижевност, језик историју и фолклор, књ. LXXIX, Београд 2013, 310–312.
39. *Чуда и пут спасења (Агапије Ландос, Спасење грешних, Препис Јеротеја Рачанина из 1697. године,* Том I, Фототипија; Том II, Српскословенски текст приредио и на савремени српски језик пренео Томислав Јовановић, Фондација Рачанска баштина, Бајина Башта 2012, 656; 528 стр.), Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Филолошки факултет Универзитета у Београду, год. VII, 2013, стр. 365–368.

Уредник:

40. *Словенско средњовековно наслеђе,* Зборник посвећен професору Ђорђу Трифуновићу, Београд, Чигоја штампа, 2002 (уредила са Т. Јовановићем и И. Шпадијер)
41. *Хрестоматија средњовековне књижевности. Том I: Старословенска и преводна књижевност,* прир. и на савр. језик пренео Томислав Јовановић, Ур. одбор: Т. Јовановић, Љ. Јухас, И. Шпадијер, З. Витић, Београд, Филолошки факултет, 2012.
42. *Хрестоматија средњовековне књижевности. Том II: Српска књижевност,* прир. и на савр. језик пренео Томислав Јовановић, Ур. одбор: Т. Јовановић, Љ. Јухас, И. Шпадијер, З. Витић, Београд, Филолошки факултет, 2012.

II БИБЛИОГРАФИЈА од избора у звање ванредног професора

Монографија националног значаја:

43. *Свети Петар Атонски у византијској и јужнословенској традицији,* Чигоја штампа, Београд 2020, 206 стр.

ISBN 978-86-531-0611-9

M 42

Рад објављен у научном часопису међународног значаја:

44. *Три варијанте једне старе приче. О сну и јави Цара Асе,* Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. LXXXVII, 2021, 107–118.

ISSN 0350–6673

(<https://doi.org/10.2298/PKJIF2187107V>)

M 23

Рад у тематском зборнику водећег међународног значаја:

45. *Атонски узори Теодосијевих житија*, У: *Српска славистика : колективна монографија*. Том 2, *Књижевност, култура, фолклор. Питања славистике*, Београд 2018, 67–75.
ISBN 978-86-7946-232-9
(https://doi.org/10.18485/mks_srpska_slavistika.2018.2.ch6) **М 13=М 22**

Рад у тематском зборнику међународног значаја:

46. „*Слово о житију светог Антонија“ Гаврила Тројичанина*, У: *SCALA paradisi : академику Димитрију Богдановићу у спомен : 1986–2016*, Београд : САНУ, 2018, 35–53.
ISBN 978-86-7025-802-0 **М 14=М 23**

Рад у националном часопису међународног значаја (верификован листом Међународног комитета слависта, прва категорија):

47. Зорица С. Витић, Данијел М. Дојчиновић, „*Слово о Макавејима“ Григорија Богослова у преради Гаврила Тројичанина*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. 67, св. 1, 2019, 107–122.
(http://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/ZMSKJ_67_1.pdf) **М 24**
48. Зорица С. Витић, Данијел М. Дојчиновић, *Две српскословенске скраћене верзије „Житија светог Саве Освећеног“ Кирила Скитополског*, Црквене студије 17, 2020, 295–305. (<http://www.crkvenestudije-churchstudies.com/index.php/studies/article/view/777/709>) **М 24**
49. *О једној композиционо-стилској особености Теодосијевог „Житија светог Петра Коришког“*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. LXXXVI, 2020, 51–57.
(<https://doi.org/10.2298/PKJIF2086051V>) **М 24**

Рад у врхунском научном часопису националног значаја:

50. *Српскословенски преписи „Житија светог Петра Атонског“*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 49/2, 2020, 77–86.
(<https://doi.org/10.18485/msc.2020.49.2.ch7>) **М 51**

Рад у истакнутом националном часопису:

51. *О једној маргиналији преписивача Аверкија*, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, XII, 2017, 55–62.
(<https://doi.org/10.18485/godisnjak.2017.12.4>) **М 52**

Саопштење са међународног научног скупа објављено у целини:

52. *Словенски преписи „Житија светог Саве Освећеног“ на Светој Гори (О путевима распростирања старих словенских превода)*. У: *Осам векова аутокефалије Српске православне цркве, II (Путеви српског богословља. Српска Православна Црква у српској и европској култури)*, Зборник радова са међународног научног скупа (Београд, 10–14. децембар 2018. године), Београд, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 2020, 23–29.

ISBN 978-86-7405-228-0

М 33

53. Зорица Витић, Александар Костић, *Старе српске повеље и писма као део електронског корпуса српског језика (Лексички осврт)*. У: *Дигитална хуманистика и словенско културно наслеђе, I*, Међународна научна конференција, Зборник радова, ур. А. Вранеш, Савез славистичких друштава Србије, Филолошки факултет, Београд 2021, 9–18.

ISBN 978-86-81622-06-3 (ССДС) ISBN 978-86-6153-650-2 (ФФ)

https://doi.org/10.18485/mks_dh_skn.2021.1.ch1

М 33

54. Александар Костић, Зорица Витић, *Дистрибуција вероватноћа надежних облика именица у делима св. Саве и савременом српском језику*. У: *Дигитална хуманистика и словенско културно наслеђе, I*, Међународна научна конференција, Зборник радова, ур. А. Вранеш, Савез славистичких друштава Србије, Филолошки факултет, Београд 2021, 19–36.

ISBN 978-86-81622-06-3 (ССДС) ISBN 978-86-6153-650-2 (ФФ)

https://doi.org/10.18485/mks_dh_skn.2021.1.ch2

М 33

Саопштење са скупа националног значаја објављено у целини:

55. *Књижевноуметничке карактеристике и утицаји „Житија светог Петра Атонског“*. Дани српског духовног преображења XXVII. Научни скуп „Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности XI“. Уредник Гордана Јовановић, Народна библиотека „Ресавска школа“, Институт за српски језик САНУ, Деспотовац 2021, 79–93.

ISBN 978-86-82379-86-7

М 61

56. *Оно мало што посудих од Јова: мотив кушања и трпеливог испаштања у старој српској књижевности*, Зборник радова са научне конференције „Насљеђе и идентитет(и)“, ур. Ј. Пандуревић, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци 2022, 215–222.

(DOI 10.7251/ZNII2201271V)

М 61

Рад у тематском зборнику националног значаја:

57. *Свети Петар Атонски и Хиландар*. У: *Једанаеста казивања о Светој Гори Атонској*, ур. Д. Целебцић, З. Ракић, Задужбина Светог манастира Хиландара,

Друштво пријатеља Свете Горе Атонске, Београд 2023, 65–85. [резиме на енглеском 311–312; резиме на грчком 333–334]
ISBN 978-86-7768-120-6 (ЗСМХ) **М 45**

Лексикографска јединица у публикацији водећег националног значаја:

58. *Српска енциклопедија*, том III, књига 1, Матица српска, Српска академија наука и уметности, Завод за уџбенике, Нови Сад – Београд 2018.
ISBN 978-86-7946-232-9 **5x М 46**

Одреднице: *Гаврило Светогорац* (48), *Генадије Светогорац* (153), *Гостољубље Авраамово* (457–458), *Григорије Дијак* (598), *Григорије Хиландарац* (599).

Приручник са више аутора:

59. *Хагиографска традиција у Теодосијевом „Житију светог Петра Коришког“*, Семинар српског језика и културе: Предавања 11, МСЦ, Београд 2022, 55–62.
ISBN 978-86-6153-692-2
(https://doi.org/10.18485/msc_pred.2022.11.ch5)

Извештај о хетероцитатима

Апокриф о Гостољубљу Авраамовом у српском рукописном наслеђу, Археографски прилози 14, Београд 1992, 67–104.

1. Т. Јовановић, *L'étude des apocryphes dans la tradition manuscrite serbe médiévale*, *Études balkaniques*, 4, Paris 1997, 105–132. p. **114**
2. *Апокрифи. Старозаветни, према српским преписима*. Приредио и на савремени језик пренео Т. Јовановић, Библиотека Стара српска књижевност у 24 књиге, књига 23, I том, Просвета – Српска књижевна задруга, Београд 2005. стр. **32, 496**
3. Johannes Reinhart, *Die älteste Bezeugung der Historischen Paläa in slavischer Übersetzung (cod. slav. Vindob. Nr. 158)*, Прилози за КЈИФ 73 (2007), 45–75. p. **53**

Зорица Витић-Недељковић, *Песма смрти (Рукопис бр. 17 Патријаршијске библиотеке)*, Књижевна историја XXVII/95, Београд 1995, 113–123.

4. К. Мано-Зиси, *Песма смрти у препису презвитера Костадина из 1520, Словенско средњовековно наслеђе*, Чигоја штампа, Београд 2001, 279–291. стр. **280, 283**
5. *Хрестоматија средњовековне књижевности*, том I, Старословенска и преводна књижевност, приредио и на савремени српски пренео Т. Јовановић, Библиотека Српска књижевност, Коло Стара српска књижевност, књига I, Филолошки факултет, Београд 2012. стр. **358**
6. Милош Живковић, *Свети Сисоје над гробом Александра Великог. Једна монашка тема поствизантијске уметности и њени примери у српском*

сликарству XVII века, Зборник радова Византолошког института, 50/2, 2013, 913–940. стр. **929**

Зорица Витић-Недељковић, *Демонска искушења у Теодосијевом „Житију св. Петра Коришког“*, Научни састанак слависта у Вукове дане 28/1, Београд 1999, 143–153.

7. И. Шпадијер, *Свети Петар Коришки у старој српској књижевности*, Београд, Чигоја штампа, 2014. стр. **12**
8. В. I. Војовић, *L'Église Orthodoxe Serbe: histoire-spiritualité-modernité*, Académie serbe des Sciences et des Arts, Institut des Études balkaniques, Belgrade 2014. p. **149, 361**
9. Д. Бојовић, *Рановизантијски свети оци и српска средњовековна књижевност*, Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Център за славяно-византијски проучвания „Иван Дуйчев“, Том 99 (18), 2017, 447–457. стр. **453**
10. S. Marjanović-Dušanić, *Le changement de la fonction des récits anachorétiques: l'hagiographie balkano-slave dans le cadre de la fin du XIII e siècle*, Byzantine hagiography: Textes, Themes and Projects, ed. A. Rigo, Brepols, Turnhout 2018, 445–459. p. **455**
11. Д. Бојовић, *Житије анђела. Или: како се Петар Коришки бестелесним у пустињи показао. У: Православно монаштво*, тематски зборник посвећен архимандриту Дионисију (Пантелићу), духовнику манастира Светог Стефана у Липовцу, поводом седам деценија његове монашке службе, Ниш: Центар за црквене студије, 2019, 351–361. стр. **352**
12. Снежана Ј. Милојевић, *Монашко страдање демонолошког порекла у српској житијној књижевности*, Зборник МС за књижевност и језик 68/2, 2020, 423–437. стр. **429, 431, 434**

Зорица Витић-Недељковић, *„Житије светог Антонија“ у српској рукописној традицији*, Археографски прилози 21, Београд 1999, 37–131.

13. Ђ. Трифуновић, *Ка почецима српске писмености*, Чигоја штампа, Београд 2001. стр. **120**.
14. T. Helland, *The Greek Archetypes of the Old and Middle Bulgarian Translations of the Life of Saint Anthony the Great*, Palaeobulgarica/Старобългаристика, 2004, 3–18. p. **6, 8, 10, 11, 14, 15**
15. Aneta Dimitrova, *The Infinitive in the "Life of Saint Anthony"*, Scripta & e-Scripta (Институт за литература – БАН), 2006, No. 3–4, 253–284. p. **255, 259**
16. S. Tomin, *Žena kao demonsko iskušenje. Primer Žitija svetog Maksima Brankovića*, Slavica Wratislaviensia CLIII, Wrocław 2011, 95–102. str. **95, 96**
17. И. Шпадиер, *Об одном сербском анахоретском житии и особенностях его композиции*, Библиистика. Славистика. Русистика: К 70-летию заведующего кафедрой библиистики профессора Анатолия Алексеевича Алексеева, Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета, Санкт-Петербург 2011, 370–384. стр. **370**
18. А. Димитрова, *Синтактична структура на преводната агиография*, (Syntactical Structure of the Translated Hagiographical Texts), УИ „Св. Климент Охридски“, София 2012. стр. **15, 16, 22, 75, 85, 117, 143**

19. И. Шпадијер, *Јужнословенски пустињаџи X–XIII века у најстаријој литерарној традицији*, Старобългарска литература, 47, 2013, 108–120. стр. **113**
20. И. Шпадијер, *Свети Петар Коришки у старој српској књижевности*, Чигоја штампа, Београд 2014. стр. **139, 140**
21. Атанасије Александријски, *Житије светог Антонија*. Превод, предговор и коментари Д. Дојчиновић, Филолошки факултет, Бања Лука 2014. стр. **67**

Ђорђе Трифуновић, Зорица Витић, Житије краља Драгутина, у манаштву Теоктиста, Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. XLVII, св. 1, Нови Сад 1999, 117–141.

22. С. Марјановић-Душанић, *Свети краљ*, Клио, Балканолошки институт САНУ, Београд 2007. стр. **131**
23. И. Шпадијер, *Светогорска баштина*, Београд, Чигоја штампа, 2014. стр. **80**
24. *Данило II, Данилов ученик, Григорије Цамблак, Јефимија, Данило III, Стефан Лазаревић, Антоније Рафаил, Константин Филозоф, Јелена Балишић, Никон Јерусалимац*, Приредио Т. Јовановић, Антологијска едиција Десет векова српске књижевности, књ. 3, Издавачки центар Матице српске, Нови Сад 2015. стр. **8**
25. Б. Марјановић, *Апсолутни датив и зависна реченица у "Житију архиепископа Данила II"*, Прилози проучавању језика, 47, 2016, 3–32. стр. **7**
26. S. Marjanović-Dušanić, *L'Écriture et la sainteté dans la Serbie médiévale*. Etude d'hagiographie, Brepols, Turnhout 2017. стр. **95**

О двама преписивачким грешкама у најстаријим српскословенским књижевним текстовима, У: Словенско средњовековно наслеђе (Зборник посвећен Ђорђу Трифуновићу), Београд 2002, 109–115.

27. *Хрестоматија средњовековне књижевности*, том II, Српска књижевност, приредио и на савремени српски пренео Т. Јовановић, Библиотека Српска књижевност, Коло Стара српска књижевност, књига I, Филолошки факултет, Београд 2012. стр. **30–31**

Константин Филозоф и његов Живот Стефана Лазаревића, деспота српскога (фототипско издање), Лио, Горњи Милановац 2004. ISBN 86-83697-26-6

28. Константин Филозоф, *Живот Стефана Лазаревића, деспота српског*, превод и напомене Г. Јовановић, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд 2007. стр. **97**
29. N. Ristović, *Aspects of reception of classical heritage in biography of despot Stefan Lazarević of Constantine the Philosopher*, Zbornik radova Vizantološkog instituta, Issue 48, 2011, 287–306. p. **295**

Антологија старе српске поезије, Београд, Политика, Народна књига, 2005, 296 стр. ISBN 86-331-1859-9

30. Д. Дојчиновић, *Национални идентитет у старој српској црквеној поезији*. Филологија и универзитет (тематски зборник радова), Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Ниш 2012, 879–894. стр. **881**
31. Б. Турањанин, *Горан Петровић и Драги Михајловски у окружју старе српске књижевности*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, 60/1, 2012, 1, 177–190. стр. **189**
32. Н. Драгин, *Акатист светом апостолу и првомученику Стефану Зографа Лонгина (текст и коментари)*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, 61/2, 2013, 313–346. стр. **314**
33. *Стара српска поезија, записи и натписи, аренге*. Приредио Т. Јовановић, Нови Сад 2013. стр. **20**
34. Д. Дојчиновић, *Ћт̄ недостат̄ка разоума моџго. Написи из теорије и историје старе српске књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Ново Сарајево 2016. стр. **141**
35. А. Јовић, *Духовни смисао живота и смрти у средњовековној поезији о Светом кнезу Лазару*, Зборник радова Филозофског факултета XLVI (2)/2016, 547–570. стр. **548, 549**

Ђорђе Костић, Квантитативни опис структуре српског језика, књ. 1–3, Српски језик од XII до XVIII века, Доментијан, Живот светог Симеона и Живот светог Саве, I–III, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2009, 900+1058+1143 стр. [стручни сарадник З. Витић]

36. Ђ. Трифуновић, *Чуло мириса код старих српских писаца*, Бугария и Србија в контекста на византијската цивилизација, Софија 2005, 329–342. стр. **334, 341**
37. Г. Јовановић, М. Спасојевић, *О лексеми отачество у преводима Житија Светог Саве од Доментијана и Теодосија на савремени српски језик*, Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности, XI, Деспотовац 2021, 95–109. стр. **98**

Текст „Житија светог Антонија“ према српским преписима, Археографски прилози 31–32, Београд 2009–2010, стр. 269–343.

38. Атанасије Александријски, *Житије светог Антонија*. Превод, предговор и коментари Д. Дојчиновић, Филолошки факултет, Бања Лука 2014. стр. **67**

Ђорђе Костић, Квантитативни опис структуре српског језика, књ. 4, Српски језик од XII до XVIII века, Теодосије Хиландарац, Живот светог Саве, ИЕФПГ Београд, ЛЕП Филозофски факултет у Београду, ЈП Службени гласник, библиотека LEXIS, едиција Речници и енциклопедије, Београд 2010, 1249 стр. [стручни сарадници З. Витић, Р. Ковачевић и В. Тријић]

39. Ђ. Трифуновић, *Чуло мириса код старих српских писаца*, Бугария и Србија в контекста на византијската цивилизација, Софија 2005, 329–342. стр. **341**

40. Г. Јовановић, М. Спасојевић, *О лексеми отачаство у преводима Житија Светог Саве од Доментијана и Теодосија на савремени српски језик*, Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности, XI, Деспотовац 2021, 95–109. стр. **99**

„Житије светог Панкратија Тавроменијског“ у српској рукописној традицији. Студија и издање, Филолошки факултет, Београд 2014, 419 стр. ISBN 978-86-6153-249-8

41. Д. Дојчиновић, *Хагиографичност Житија краљице Јелене*. Јелена: краљица, монахиња, светитељка, Манастир Градац, Брвеник, 2015, 151–166. стр. **154**
42. Д. Дојчиновић, *Ќџь недостатъка разоума моџго. Наниси из теорије и историје старе српске књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Ново Сарајево 2016. стр. **182**
43. И. Шпадиер, *Византијско-балканско-русске книжне и духовне везе на Афоне: сербски опит*, Византија – Балканы – Русь: Перекрестки културних пута, Санкт-Петербург 2017, 134–141. стр. **136**
44. Morugina K.S. *The Life of St. Pancratius of Taormina: A Comparative Analysis of Excerpts from Manuscripts of the 10th and 11th Centuries*. Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 2. Yazykoznanie [Science Journal of Volgograd State University. Linguistics], 2021, vol. 20, no. 1, pp. 123-133. p. **127**

Нови препис „Песме смрти“ из XVII века, Прилози за књижевност, језик историју и фолклор, књ. LXXX, Београд 2014, 149–159.

45. D. Kličković, *Poređenje budističkog poimanja nestalnosti sveta u japanskom delu Hođoki i shvatanja prolaznosti u staroj srpskoj književnosti*, Kultura, 158, 2018, 165–185. стр. **179**

„Житије светог Антонија Великог“ према српским средњовековним рукописима, Чигоја штампа, Београд 2015, 216 стр. ISBN 978-86-531-0163-3

46. Viacheslav Lytvynenko (Prague) – Irina Gritsevskaya (Nizhni Novgorod), *Сочинения Афанасия Александрийского в славянской традиции*, Byzantinoslavica LXXV/2017, 1-2, 5–29. p. **18**
47. Д. Бојовић, *Рановизантијски свети оци и српска средњовековна књижевност*, Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Център за славяно-византијски проучвания „Иван Дуйчев“, Том 99 (18), 2017, 447–457. стр. **453**
48. Д. Бојовић, *Једна Теодосијева позајмица из "Писма Василија Великог Григорију Богослову о монашком устројству"*, Византијско-словенска читања I, 297–302, Центар за црквене студије, Ниш 2018. стр. **299**
49. Ivan P. Petrov, *Theoria and Optasia in the Old Church Slavonic Translations of the Life of St Anthony the Great*, Studia Ceranea 11, 2021, p. 679–696, p. **681**
50. I. P. Petrov (2022). *Future Constructions in the Medieval South Slavonic Translations of Vita Antonii Magni*. Studia Ceranea. Journal of the Waldemar Ceran Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe, 12, 159–180. p. **180**

Атонски узори Теодосијевих житија, Српска славистика : колективна монографија. Том 2, Књижевност, култура, фолклор. Питања славистике, Београд 2018, 67–75.

51. Снежана Ј. Милојевић, *Монашко страдање демонолошког порекла у српској житијној књижевности*, Зборник МС за књижевност и језик 68/2, 2020, 423–437. стр. 424, 425

АНАЛИЗА И ОЦЕНА ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА ДР ЗОРИЦЕ ВИТИЋ:

Монографска публикација

Књига др Зорице Витић *Свети Петар Атонски у византијској и јужнословенској традицији* састоји се од 206 страна. У њој се налази 15 илустрација: 5 у боји, где су приказане фреске и иконе са представама светог Петра, као и 10 црно-белих снимака средњовековних рукописа.

Опширан и садржајан увод од 110 страна подељен је на 4 поглавља, закључак, резиме на енглеском и списак литературе. Приложена су начела српскословенског издања *Житија светог Петра Атонског*. Посебан део чини издање на основу три српска и једног бугарског преписа *Житија* (113–134). После снимака рукописа (135–145) следи превод најстарије *Службе* и *Житија* на савремени српски језик који је, према грчком изворнику, сачинила Марина Вељковић (*Служба* 146–156; *Житије* 157–178). Потом долазе именик места и личности (178–190), белешка преводиоца (*О преводима списа посвећених првим атонским светитељима*, 191–203) и аутора ове књиге (204–206).

Прво поглавље са насловом *Настанак и развој култа светог Петра Атонског* посвећено је досадашњим сазнањима о овом светитељу. Указано је на настанак постојећих византијских дела у широком временском распону. То су пре свега *Канон* Јосифа Химнографа, Николино *Житије*, различите варијанте служби, пролошко житије, варијанте на димотици, као и жанровски различита књижевна дела и историјски помени о Петру Атонском. Нарочит део посвећен је списима српског јеромонаха и доместика с краја XV века Генадија Светогорца, који је писао о светом Петру. Лепоти књиге доприносе ликовне представе светог Петра, које чине најстарије фреске у Протатону у Кареји, потом из светогорских манастира и српских средњовековних храмова у Матеичу, Ресави, Рамаћи, Крушедолу, Студеници, манастиру Светог Николе Дабарског на Лиму. Овој врсти обогаћења књиге припадају и снимци руских икона из XVI века.

Поглавље са називом *Житије* посвећено је контексту овог дела у византијској књижевности. Установљено је да оно у великој мери подсећа на *Житије светог Онуфрија*, оца пустиње из IV столећа, а да су култови двојице светитеља уједињени истим датумом прослављања и варијантама заједничких богослужбених текстова. Сродности се даље прате у сасвим разнородним хагиографским делима: у покајничком житију Марије Египћанке, у животопису свете Теоктисте са Пароса, у апокрифном житију Макарија Римљанина (сви ови светитељи представљени су као посебне „скривене слуге Божје“), те у *Житију преподобног Јована пустињака* и *Житију светог Јевтимија Новог Солунског*.

Улога и утицај Петровог житија у јужнословенској анахоретској традицији (у житијима Јована Рилског, Јоакима Осоговског, Прохора Пчињског и Петра Коришког) испитују се у трећем поглављу, где аутор, после детаљне анализе и разноврсних поређења, закључује да су се неки кључни аскетски мотиви из *Житија светог Петра Атонског* нашли у овим житијима, а да је оно посебно утицало на осмишљавање и

настанак животописа светог Петра Коришког: од стандардне уводне поетичке формулације, градацијског представљања демонских напада, до инспирације за поједине сцене које је на изузетан начин уобличио даровити писац Теодосије Хиландарац.

Завршно поглавље посвећено је јужнословенским преписима словенског превода *Житија светог Петра Атонског*. Зорица Витић наводи 12 досад запажених преписа који су настајали од XIV до XVII столећа (6 српских, 4 бугарска и 2 молдавска), доноси њихове описе, али такође расправља о времену настанка словенског превода (средина XIV века), о његовим одликама, као и о врстама рукописних зборника у којима је сачуван. Посебна пажња посвећена је најстаријем бугарском препису који потиче из 1340/50. године (сада у Народној библиотеци „Кирил и Методиј“ у Софији под бројем 307), те свим српским преписима од XV до XVII века. Хиландарски рукопис бр. 463, с краја XV столећа, издваја се због јединственог књижевног доприноса Генадија Светогорца даљем развоју култа светог Петра Атонског (уз његове оригиналне саставе, овај зборник садржи и Генадијев препис житија).

У краћем закључку наглашава се пресудни значај Свете Горе, али и манастира Хиландара, у настанку и развоју култа светог Петра. Истиче се континуитет у сликаним представама овог светитеља у српској средини, као и посредан (Теодосије Хиландарац), а потом и непосредан (Генадије Светогорац) однос који су према њему имали српски средњовековни писци.

Извори и литература броје 197 библиографских јединица, а затим следи српкословенско издање *Житија* на основу Генадијевог преписа (у напоменама су различитија према рукописима који су такође атонског порекла: српски рукопис манастира Хиландара бр. 445 из 1626. године; српски рукопис Музеја Српске православне цркве, из збирке Радослава Грујића бр. 3-I-46, из 1648. године; бугарски рукопис манастира Хиландара бр. 321 из прве четвртине XVI века). Најзад, Марина Вељковић уприличила је тачне и складне српске преводе најстаријих списа посвећених светом Петру Атонском (*Служба* и *Николино Житије*), а регистар од преко 500 имена омогућава бољу прегледност ове књиге и лакше сналажење у њој. Овом монографијом Зорице Витић српска средина се по први пут упознала са целовитом књижевном традицијом везаном за једног средњовизантијског отшелника.

Чланци и студије

Чланци и студије које је кандидаткиња објавила од избора у звање ванредног професора могу се поделити у две групе: а) радови који су посвећени текстолошкој проблематици и историографско-филолошким истраживањима преводних средњовековних текстова (бр. 44, 46, 47, 48, 50, 51), и б) радови књижевноисторијске и књижевнотеоријске природе у чијем фокусу је стваралаштво Теодосија Хиландарца (бр. 45, 50).

У првој групи радова издвајају се три (46, 47, 48), у којима се З. Витић бави јединственим прерадама преводних, углавном житијних дела, које је сачинио чувени преписивач Гаврило Тројичанин исписујући Панагирик манастира Ступља (рукопис МСПЦ, З I 59), у првој четвртини XVII века. У питању је *Слово о житију светог Антонија*, оригинална компилација *Apophthegmata patrum* и делова опширног *Житија светог Антонија*. З. Витић утврдила је да се Гаврило за своју кратку прераду послужио најстаријим словенским преводом Антонијевог животописа (IX–X век), те да, поред занимљиве садржине и композиције, његово слово посредно сведочи о трајању старих словенских превода у српској традицији. У чланку „*Слово о Макавејима*“ *Григорија Богослова у преради Гаврила Тројичанина* (са Д. Дојчиновићем) изложене су особености Гаврилове прераде *Слова о Макавејима*, узорне беседе коју је свети Григорије Богослов изрекао у Назијансу, вероватно на дан прослављања ових мученика 362. године,

ослањајући се на *Четврту књигу Макавејску*. Гаврило Тројичанин из *Слова* преузима и прераспоређује одељке и комплетне реченице, не нарушавајући смисао беседе Григорија Богослова. Међутим, на неколиким местима аутори су уочили утицај још једног извора, *Синаксара Константинопољске цркве*, који је Тројичанину свакако био близак. У чланку *Две српскословенске скраћене верзије „Житија светог Саве Освећеног“ Кирила Скитополског*, З. Витић (у коауторству са Д. Дојчиновићем) позабавила се како Гавриловом верзијом овог чувеног житија, у којој вештим одабиром епизода Тројичанин наглашава чудотворне моћи светог Саве Освећеног, тако и једном механички скраћеном варијантом, насталом крајем XVI и почетком XVII века, за коју су такође заслужни преписивачи скрипторија манастира Свете Тројице код Пљеваља. Захваљујући тадашњим везама са Русијом, они су били у прилици да из рускословенских рукописа препишу ову варијанту Савиног житија.

О времену настанка и словенској рукописној традицији превода византијских житија З. Витић пише у чланку *Словенски преписи „Житија светог Саве Освећеног“ на Светој Гори (О путевима распрострањања старих словенских превода)*. Она закључује да малобројни најстарији сачувани преписи *Житија св. Саве Освећеног* сведоче о древности овог словенског превода (IX–X век), о његовом јужнословенском пореклу, али и о чињеници да га на словенском југу готово нема (само један бугарски препис из XIV столећа), а да је овај превод веома рано пренесен у Русију. Уочене су сличности са рукописном традицијом најстаријег превода *Житија св. Антонија*, те З. Витић претпоставља да су преводи сачињени у исто време, као и да је њихов пут био заједнички – из Бугарске, преко Свете Горе (Ксилург), доспели су далеко на север, пре него што су стигли да буду интензивније преписивани на Светој Гори.

Српско-руске књижевне везе на Светој Гори З. Витић разматра и у чланку посвећеном једној маргиналији преписивача Аверкија који је, на иницијативу хиландарског игумана Илариона, од 1622. до 1626. године саставио и преписао шест импозантних кодекса (Хил. 439–444). У његовом запису у панагирику за месец јануар, који је преписао у Кареји 1626. године (Хил. 443), сачувано је узгредно сведочанство о књижевној сарадњи словенских монаха на Атосу почетком XV века, посведоченој преводом „Слова постничаског по вапросу и ответу” Светог Максима Исповедника. Превод на српскословенски сачинио је Јаков Доброписац 1425. године у светогорском манастиру Светог Павла, а наручилац је познати руски преписивач тога времена, Јевсевије Јефрем „Русин”. Оригинал није сачуван, али преписи овог састава убрзо настају и у руској и у светогорској (хиландарској) средини.

У раду *Српскословенски преписи „Житија светог Петра Атонског“* З. Витић одређује време настанка словенског превода овог важног анахоретског житија (средина XIV века), и представља дванаест познатих јужнословенских преписа (XIV–XVII в.). Поред најстаријег бугарског (НБКМ 307), детаљно описује шест српских преписа сачуваних у распону од XV до XVII столећа и закључује да су се на Атосу, али и на већ покороном Балкану, у јужнословенским, а посебно српским рукописним зборницима од друге половине XV столећа, уз оригиналну јужнословенску књижевност тога времена, преносили и чували састави византијских исихастичких аутора, нови преводи с грчког, редакције старих, па и списи патријарха Јевтимија Трновског и његових ученика.

У првом раду посвећеном стваралаштву Теодосија Хиландарца, *Атонски узори Теодосијевих житија*, З. Витић показује његово изузетно познавање свих темељних списа хришћанско-византијске књижевности, од светоотачке традиције, светог Атанасија Александријског, светог Григорија Богослова и светог Јована Лествичника, а посебну пажњу посвећује утицају житија најстаријих светогорских подвижника – светог Петра Атонског и светог Атанасија Атонског. И у *Житију светог Петра Коришког*, и у *Житију светог Саве*, уочљиви су вишеслојни трагови узорних атонских житија – у

схватању светости, монаштва, заједничког подвига, пустиње, поетичких законитости, али и у неким занимљивим појединостима и формулацијама очигледно преузетим из ових текстова. С друге стране, у чланку *О једној композиционо-стилској особености Теодосијевог „Житија светог Петра Коришког“* З. Витић разматра улогу и вишеструки значај паралелизма – реторске фигуре доминантне у старој блискоисточној поезији, нарочито заступљене у Псалмима Давидовим – у уобличавању средишњег дела Теодосијевог *Житија Светог Петра Коришког*. Она показује да је у овом опису непоштедне аскетске борбе против злих сила, градацијски представљене кроз низ све неиздржљивијих кушања, до подвижникове коначне победе и смирења, уз бројна удвајања и понављања често коришћен и антитетички (контрастни) паралелизам. То је још један доказ да Теодосије Хиландарац наставља да негује принципе стварања укрпењене на почецима српске књижевности.

ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Након пажљивог разматрања свих релевантних чињеница (научно-истраживачког рада, стручног и професионалног ангажовања, педагошког рада) Комисија је донела закључак да кандидат проф. др Зорица Витић **у потпуности испуњава услове за избор** у научно звање за које конкурише на Филолошком факултету Универзитета у Београду, а који су предвиђени Законом о високом образовању Републике Србије и Статутом Филолошког факултета, као и Правилником о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду (Гласник Универзитета у Београду, Година LV, број 200, 23. новембар 2017).

Стога предлажемо Наставно-научном и Изборном већу Филолошког факултета да проф. др Зорицу Витић **изабере у звање редовног професора** на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Београд, 26. 4. 2023.

Чланови комисије:

др Томислав Јовановић, ред. проф.

др Светлана Томин, ред. проф.

др Ирена Шпадијер, ред. проф.